

Людмила ФЕСЮК,
консультантка комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Старосинявської селищної ради»

Нові підходи, передові технології...

За реалізації Концепції «Нова українська школа» визначено нову функцію вчителя – вміння організувати компетентнісне навчання (не знання заради знань, а вміння їх застосовувати в реальному житті, не що ти знаєш – а як ти цим умієш користуватися), забезпечити інтегрованість змісту (внутрішньопредметного та міжпредметного) на основі ключових компетентностей. Важливим також є вміння вчителя створювати на уроці такі ситуації, які дають можливість кожному учневі проявити ініціативу, самостійність. Такий підхід якнайкраще сприяє формуванню ключових компетентностей школярів.

За О.Пометун, серед ключових компетентностей, що формуються при вивченні географії можна зазначити наступні: інтелектуальну, інформаційну, мовленнєву, соціальну, комунікативну, загальнокультурну та компетентність саморозвитку. Серед предметних компетентностей слід виділити логічну, картографічну, аксіологічну, краєзнавчу та інші. Вони спрямовані на формування в учнів просторового уявлення про земну поверхню, розміщення природних ресурсів, населення та господарства, розвиток умінь усвідомлено орієнтуватися в соціально-економічних, суспільно-політичних і геоекологічних подіях у державі та світі.

Якісне засвоєння учнями змісту географічної освіти вимагає від учителя і нових підходів до вибору та застосування технологій формування його компонентів. Тому вчителі громади у своїй діяльності активно розвивають різні групи компетентностей. Формуючи інформаційну компетентність, використовують завдання, пов'язані з аналізом таблиць, схем, діаграм, графіків. Саме ці завдання стимулюють роботу учнів з різними джерелами інформації (підручник, довідники, карти, наукові журнали, Інтернет), формують вміння школярів складати плани, схеми, робити висновки та узагальнення, залучають їх до краєзнавчої роботи, дослідницької та пошукової діяльності.

На уроках географії шляхом застосування групових форм організації навчання, які передбачають активне спілкування учнів, формується комунікативна та соціальна компетентності. Також, формуючи дані компетентності, вчителі застосовують проектну технологію, технологію різноманітного навчання, навчання у співпраці, технологію повноцінного засвоєння знань учнями, технологію колективного навчання. Залучають дітей до проведення нестандартних уроків:

уроків-квестів, уроків-подорожей, уроків-телепередач, ігор, дебатів, конференцій, а також до природоохоронної, краєзнавчої роботи.

Розвиваючи мовленнєву компетентність, учням пропонуються різноманітні завдання:

- скласти таблицю або схему чи побудувати відповідь на основі схеми, таблиці;
- надати усну або письмову характеристику об'єктів, явищ, подій;
- навчитися висловлювати власну думку, формулювати й захищати свою позицію;
- складати різні типи планів характеристик географічних об'єктів;
- готувати доповіді, реферати, складати тези, розгорнутий та опорний конспекти й будувати відповідь на цій основі.

Полікультурна компетентність полягає в ознайомленні з культурними особливостями народів і регіонів України, країн світу. Залучають учнів до обговорення міжнародних політичних новин, конференцій, використовуючи такі прийоми і методи, як «Мікрофон», «Акваріум», «Коло ідей», «Незакінчене речення», «Відшукай подію», «Діалог поглядів», ілюстрації, відеоматеріали, аудіофрагменти.

Розвиваючи інтерес до географії як предмета, залучаючи учнів до самостійного опрацювання літератури, до самостійного складання структурно – логічних схем, таблиць, роботи з картою та ілюстраціями, до участі в олімпіадах та конкурсах, вчителі формують компетентність самоосвіти та саморозвитку.

Під час підготовки та проведення позакласних заходів формується творча компетентність. Адже у позакласній діяльності учні не просто відтворюють те, що засвоюють. Завдяки своїй унікальності й неповторності вони розвивають, доповнюють знання та навички, вдосконалюють їх. Працюють над творчими проектами з географії, самостійно складають сенкани, вірші, ребуси, географічні казки, буклети і т.п.

Практичну спрямованість географічної освіти забезпечує картографічна компетентність, бо її формування – це одне із основних завдань географічної освіти, а вміння користуватися картами – навичками, забезпечує більш глибоке засвоєння навчального матеріалу. Саме ця компетентність дає змогу учням вирішити три основні завдання: розуміти, читати і знати карту. Для досягнення означеної мети учителі використовують різноманітні методи та прийоми: картографічна розминка, «Німа карта», «Географічний силует», здійснюють подорожі навколо материків або по карті півкуль, називаючи океани, моря, протоки, затоки, острови, півострова, що зустрічаються в дорозі, створюють ментальні карти.

Уміння аналізувати, порівнювати, виділяти головне, сприймати і розуміти матеріал, який вивчається, формує інтелектуальну та логічну компетентність. Володіння прийомами організації розумової праці, а це найчастіше прийоми розумових операцій, допомагають сприйняттю пояснення вчителя, участі в бесіді, виконанню вправ, практичних робіт, самостійній роботі з книгою на уроці і під час виконання домашніх завдань. За допомогою порівняння виконуються кількісні та якісні характеристики об'єктів, класифікації, упорядкування. Порівнюючи, наприклад, об'єкти та

явища живої і неживої природи, учень глибше пізнає особливості предметів і явищ.

Таким чином, формування компетентностей на уроках географії вимагає від учителя використання та поєднання різноманітних навчальних методів і засобів – лише в такому разі можна досягти успіху.

Використані джерела

1. Бех І. Д. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. – Режим доступу: <http://www.ipv.org.ua>
2. Бондар О.В. Формування предметної компетентності на уроках географії – Режим доступу: <http://surl.li/hhprf>
3. Гільберг Т. Реалізація компетентнісного підходу до навчання на уроках географії. Журнал «Географія та основи економіки в школі» - №4, 2009.
4. Дворак Ю.М. Формування ключових та предметних компетентностей учнів на основі діяльнісного підходу на уроках географії – Режим доступу: <http://surl.li/hhpsc>
5. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898). – Режим доступу: <http://surl.li/szlx>
6. Сич О.М. Компетентнісний підхід при викладанні географії. – Режим доступу: <https://cutt.ly/PwqEoKmo>